

Introducció a la Prehistòria

Codi: 100336

Crèdits: 6

2025/2026

Titulació	Tipus	Curs
Història	FB	1

Professor/a de contacte

Nom: Carlos Tornero Dacasa

Correu electrònic: carlos.tornero@uab.cat

Equip docent

Nil Ramada Muñoz

Chiara Messana

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha prerequisits oficials

Objectius

L'assignatura forma part de la matèria Història del Grau d'Història. Els 30 ECTS d'assignatures bàsiques vinculades a la matèria d'Història (6 crèdits de Prehistòria, Història Antiga, Història Medieval, Història Moderna e Història Contemporània, respectivament) tenen com objectiu garantir els coneixements mínims indispensables que han de permetre a les/els estudiants cursar amb èxit els crèdits obligatoris i optatius que es preveuen per als cursos segon, tercer i quart.

La matèria d'Història té per objectiu proporcionar un coneixement bàsic dels principals esdeveniments i processos de canvi i continuïtat de la Humanitat en una perspectiva diacrònica, des de la Prehistòria al món actual, integrant els diversos espais geogràfics. De fet, la dimensió espacial d'aquest coneixement històric haurà de ser tan àmplia como sigui possible, ja que contribueix enormement a desenvolupar la capacitat de comprendre la diversitat històrica i cultural. Així mateix, la matèria d'Història proporcionarà unes primeres nocions sobre els diversos enfocaments temàtics de la ciència històrica (social, polític, econòmic, de gènere, ideològic, cultural), així com de teoria i metodologia de la Història (debats i perspectives historiogràfiques).

Competències

- Contextualitzar els processos històrics i analitzar-los des d'una perspectiva crítica

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament el passat, la naturalesa del discurs històric i la funció social de la ciència històrica.
2. Aprendre de manera autònoma.
3. Comunicar-se tant oralment com per escrit en l'idioma propi o en una tercera llengua utilitzant la terminologia i les tècniques pròpies de la historiografia.
4. Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi històrica.
5. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
6. Identificar els mètodes propis de la història i la seva relació amb l'anàlisi de fets concrets.
7. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
8. Interpretar la pluralitat i l'heterogeneïtat del desenvolupament cultural de la humanitat.
9. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
10. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
11. Treballar en equip respectant tots els punts de vista.
12. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.

Continguts

BLOC 1. El procés d'humanització. L'evolució humana i els seus protagonistes. Tecnologia, subsistència i organització social dels primers homínids

BLOC 2. La humanitat moderna. El debat sobre l'origen i expansió dels humans moderns. Les colonitzacions prehistòriques. Tecnologia, organització social i subsistència de les societats caçadores-recol·lectores del Pleistocè mig i Superior.

BLOC 3. La crisi del món paleolític i l'origen de la producció d'aliments. Les darreres societats caçadores-recol·lectores i les causes de les seves transformacions

BLOC 4. L'aparició de l'agricultura i ramaderia. Noves formes econòmiques. Caracterització social de les societats pageses.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes expositives, seminaris, practiques a l'aula i sortides de camp	50	2	1, 5, 6, 8, 10
Tipus: Supervisades			
Tutorització	10	0,4	9, 10, 11

Preparació proves i treballs	75	3	2, 4, 7, 9, 12
------------------------------	----	---	----------------

Activitats dirigides

- Classes teòriques dirigides pel professorat amb suport TIC.
- Sessions de treball en grup i de debats dirigides pel professorat. Valoració i discussió col·lectiva de material textual o audiovisual, Presentacions individuals i/o col·lectives i ronda de valoracions.
- Activitats pràctiques a l'aula amb materials docents.
- Visita a museus o jaciments arqueològics.

Activitats supervisades

- Sessions concertades per resoldre dubtes sobre el desenvolupament de l'assignatura. Assessorament individual o en grups reduïts sobre continguts específics de la matèria.
- Assessorament en grups reduïts per l'elaboració de presentacions i d'exercicis pautats d'aprenentatge

Activitat autònoma

- Estudi personal. Lectura de textos. Recerca d'informació bibliogràfica
- Redacció de treballs. Preparació de presentacions, comentaris orals i debats

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i activitats presencials	10%	5	0,2	4, 10, 11
Proves escrites	60%	5	0,2	4, 5, 6, 7, 8
Treballs	30%	5	0,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12

Mòduls d'avaluació

Es portarà a terme una avaluació continuada a totes les activitats desenvolupades a l'assignatura. El sistema de avaluació s'organitza en 3 mòduls, cadascun tindrà assignat un pes específic en la qualificació final:

1. Les activitats dirigides s'avaluaran mitjançant dues proves escrites.
2. Les activitats autònomes s'avaluaran mitjançant la realització de dos treballs.
3. Les activitats supervisades s'avaluaran mitjançant la realització d'activitats a l'aula.

Calendari d'avaluació

A l'inici de curs s'informarà a l'alumnat dels continguts concrets dels mòduls d'avaluació i els seus terminis de realització/lliurament.

En el cas dels/les estudiants Erasmus que demanin avançar un examen, hauran de presentar al professor/a un document escrit de la seva universitat d'origen que justifiqui la seva sol·licitud.

Requisits per superar l'assignatura

- Assistència al 75% de les sessions.
- Presentació/realització dels mòduls d'avaluació en els terminis establerts.
- Assolir una puntuació mitja dels mòduls d'avaluació de 5 ó més en una escala de 10, sempre i quan s'hagi obtingut una qualificació de 4 o més en una escala de 10 en cadascun d'ells
- Un/a estudiant es considerarà no avaluable en el cas que no lliuri o no es presenti a un o més dels mòduls d'avaluació en els terminis establerts o no assisteixi a menys del 75% de les sessions teòriques.

Recuperació

- Es podran presentar a la recuperació les/els estudiants que hagin realitzat/presentat els mòduls d'avaluació en els terminis establerts, o como mínim 2/3 parts.
- La nota mínima per participar de la recuperació serà de 3.
- Només serà susceptible de recuperació el mòdul de proves escrites.
- Aquells actes d'avaluació en què hi hagi hagut irregularitats (còpia, mal ús de la IA, etc.) no són recuperables

Calendari de recuperació

Les dates de recuperació estan fixades per la Facultat de Lletres. Aquestes dates estan publicades a la web de la facultat al mes de juliol del curs anterior. És responsabilitat de els/les estudiants saber la data que li correspon fer la recuperació de la seva assignatura. L'última prova de l'avaluació continuada es programarà com a mínim una setmana abans de la data de reavaluació.

En el moment de realització/lliurament de cada activitat avaluativa, el professorat informarà (Moodle, SIA) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Avaluació única

Aquesta assignatura no preveu el sistema d'avaluació única.

Qualificació "No avaluable"

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.

Plagi o conducta fraudulenta

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, aquest acte s'avaluarà amb 0, independentment del procés disciplinari que se'n pugui derivar. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Ús de la intel·ligència artificial: restringit

Aquesta assignatura permet l'ús de tecnologies d'intel·ligència artificial (IA) exclusivament en tasques de cerca bibliogràfica o d'informació, correcció de textos i segons criteri del professorat. L'estudiant ha de: (i) identificar les parts que han estat generades amb IA; (ii) especificar les eines utilitzades; i (iii) incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i en el resultat final de l'activitat.

La manca de transparència en l'ús de la IA en aquesta activitat avaluable es considerarà falta d'honestedat acadèmica i comportarà que l'activitat s'avalui amb un 0, sense possibilitat de recuperació, o sancions majors en casos de gravetat.

Bibliografia

- BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

AGUSTÍ, Jordi, ANTÓN, Mauricio. 2013. *La gran migración. La evolución humana más allá de África*. Crítica, Barcelona.

BARKER, Graeme. 2006. *The agricultural Revolution in Prehistory: Why Did Foragers Become Farmers?* Oxford University Press, Oxford.

CELA CONDE, Camilo José. AYALA, Francisco José. 2013. *Evolución Humana. El camino hacia nuestra especie*. Alianza editorial, Madrid.

HIGHAM, Tom. 2023. *El mundo antes de nosotros*. GeoPlaneta Ciencia

EIROA, Jorge Juan. 2010. *Prehistoria del mundo*. Sello Editorial, Madrid.

LEWIN, Roger; FOLEY, Robert. 2013. *Principles of Human Evolution*. Wiley-Blackwell.

LÓPEZ GARCÍA, Pilar (coord.). 2017. *La Prehistoria en la Península Ibérica*. Istmo, Madrid.

MENÉNDEZ, Mario (coord.). 2012. *Prehistoria antigua de la Península Ibérica*. UNED, Madrid

ROJO, M.A, GARRIDO, R., GARCÍA, I. 2012. *El Neolítico en la Península Ibérica y su contexto europeo*. Cátedra, Madrid.

ROSAS, Antonio. 2016. *La evolución del género 'Homo'*. CSIC-Catarata, Madrid.

- BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

ADOVASIO, James; SOFFER, Olga; PAGE, Jake. 2008. *El sexo invisible*. Lumen, Barcelona.

ÁLVAREZ FERNÁNDEZ, Esteban; BLANCO GONZÁLEZ, Antonio; RIVERO VILÁ, Olivia. 2020. *Prehistoria de la Península Ibérica*. Ediciones Universidad Salamanca, Salamanca.

ARSUAGA, Juan Luis. 1999. *El collar del Neandertal: En busca de los primeros pensadores*. Ed. Temas de hoy, Madrid.

BERMÚDEZ DE CASTRO, José María. 2021. *Dioses y mendigos: la gran odisea de la evolución humana*. Editorial Planeta, Barcelona.

BINFORD, Lewis R. 1988. *En busca del pasado*. Ed. Crítica, Barcelona.

DOMINGO, I., PALOMO, A. 2020. *Art primer. Artistes de la prehistòria*. Museu d'Arqueologia de Catalunya. Generalitat de Catalunya, Barcelona.

file:///C:/Users/2011467/OneDrive%20-%20UAB/Escritorio/MAC_CATALEG_ARTPRIMER_SANT_JORDI

DÍEZ MARTÍN, Fernando. 2006. *El largo viaje. Arqueología de los orígenes humanos y las primeras migraciones*. Bellaterra, Barcelona.

FINLAYSON, Clive. 2020. *El neandertal inteligente. Arte rupestre, captura de aves y revolución cognitiva*. Editorial Almuzara, Córdoba.

JOHNSON, Allen W., EARLE, Timothy. 2003. *La evolución de las sociedades humanas*. Ariel Prehistoria, Barcelona.

MARTÍNEZ-NAVARRO, Bienvenido. 2020. *El Sapiens asesino y El Ocaso De los Neandertales*. Almuzara, Córdoba.

PÄÄBO, Svante. 2015. *El hombre de Neandertal: en busca de genomas perdidos*. Alianza, Madrid.

PALOMO, A., PIQUÉ, R., TERRADAS, X. 2017. *La revolució neolítica. La Draga, el poblat dels prodigis*, Generalitat de Catalunya/ Museu d'Arqueologia de Catalunya, Barcelona.

https://www.academia.edu/35841600/Palomo_A_Piqu%C3%A9_R_Terradas_X_ed_La_revoluci%C3%B3

PATOU-MATHIS, Marylene. 2021. *El hombre prehistórico es también una mujer. Una historia de la invisibilidad de las mujeres*. Lumen, Barcelona.

RICHARDS, M. BRITTON, K. 2020. *Archaeological Science: An Introduction*. Cambridge University Press, Cambridge.

RIPOLL LÓPEZ, Sergio (coord.). 2020. *Prehistoria I: las primeras etapas de la humanidad*. Editorial Universitaria Ramón Areces: Universidad Nacional de Educación a Distancia, Madrid.

ROSAS, Antonio. 2015. *Los primeros homínidos. Paleontología humana*. CSIC-Catarata, Madrid.

ROSAS GONZÁLEZ, Antonio. 2019. *Los fósiles de nuestra evolución: un viaje por los yacimientos paleontológicos que explican nuestro pasado como especie*. Editorial Ariel, Barcelona.

SANCHIDRIÁN, José Luis. 2012. *Manual de arte prehistórico*. Ariel Prehistoria, Barcelona.

TORRE, Ignacio de la. 2008. *La Arqueología de los Orígenes humanos en África*. Akal, Madrid

RECURSOS DIGITALS:

[The Smithsonian's Human Origins Program | The Smithsonian Institution's Human Origins Program \(si.edu\) main | eFossils Resources](#)

Programari

No hi ha programari

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català/Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	2	Català/Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català/Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt

